התכלת פרק רביעי מנחות

מסורת הש"ס

אלא פרים דאפי' אהדדי לא מעכבי. והא דלא מוקי ליה כרבא דסגנה ויום הכיפורים ושמיני עצרת משום דבכל חד ליכא אלא חד פר וחד איל והא דלא מצי בפרים ואילים דעצמא כדמשני פ"ק דיומא (דף ז.) גבי פר דעבודת כוכבים ואילו של אהרן וקתני היה מקריב מנמת פרים ואילים לא דמי להכא כלל: **ומנין** שמעכבין זה את זה. פירוש כשיש להם כל צורך (וכו') וכה"ג דרש בספרי שהכאתי לעיל מ"ש קמ"ל כרבנן דפליגי עליה דר"ש בתמני' שיקריב פרים ולא יקנה נסכים מאחד מהן אי נמי אם יש לו כבשים ואין לו לתמיד של בין הערבים מקריב כולן לשם מוסף ומיהו לקמן (דף מט.) משמע דתמידין דיומיה קודמין למוספין דיומיה משום דתדיר ומקודש וע"ש:

מילואים הקריבו ביטי עזרא בדרך שהקריבו ביטי משה. ולא דמו הני להני דשל משה כד] עגל וכאן פר וגם מתנותיו חלוקות כמפורש ביחזקאל (מה) אל מזחת הבית ואל תרנא פינות העזרה למזבח ועל מזחת שער החצר הפנימית ופירש שם רש"י שהוא פר לחטאת שם לעולה בה] ע) אל חקות המזבח כיום העשותו כו] פר בן בקר לחטאת אבל שם כתיב ולקחת מדמו ונתתה על תרנא קרנותיו כו] ועל תרנא פינות העזרה בה] ועל הגבול סביב ולריך לחטוק המקלא שיהיו שוים ועוד לפי מה שמפרש וכן תעשה בשבעה בחדש לחיירי בשבעה שבטים לחייתו פר בהוראה ולריך לייחד שיהיו אותן מתנות כאותן הכתונים גבי פר בהוראה בוקקא ואי אפשר לייחדו ושמא וכן תעשה דקאמר לענין שמביא פר שגגתו ולא לענין המתנות ודבר תימה הוא מי דחקו להש"ס להעמיד הפסוק בז' שבטים בה] ופסיעה דקרא קאי אהא דכתיב לעיל גבי חקות המזבח כיום העשותו שמביאין פר בן בקר לחטאת ויום השני שעיר עזים ופר ואיל ואח"כ שבעת ימים תעשה שעיר חטאת ליום ופר בן בקר ואיל מן הצאן תמימים יעשו לפיכך אומר כאן וכן

תעשה בשבעה בחודש:

הואיל ואשתדי מליקה. אע"ג דלעיל (דף ה:) פרכינן שכן מצוותו בכך וכלאים נמי אמרינן להו בלא קרא כ) מ"מ אמת לאוריי לך דלא ניעביי למילף מינה ולמאן דקאמר לאין שחיטה לעוף [מן התורה] פירשתי בחולין (דף כ.) ג):

בשבעה שבטים שחטאו. השתא דרים בחדש כמו בדברים שחדשו בית דין והוא של ז' שבטים שחלב מוחר ועשו על פיהם והיינו מאיש שוגה ששגגו בהוראתם ומפני שהלכו ליבור ועשו פתאום על פיהם והא דלא כרבי יהודה (הוריות דף ה.) דבעי פר לכל שבט וגרלה לאפי' לר' יהודה ניחא דמייתי במיעוט שבט: **וכי** מדת פרים ואילים אחת היא. מימה לדיסרון וכי יש שם איפה ורש"י פירש ביחזקאל דאיפה קמח היה מביא להוציא סולת עשרון מן הסלה והאיפה שלש סאין והיינו ג' עשרונים לפר ואיפה לאיל כ) כמו שבאיתו בשתי הלחם (לקמן עו:) שני עשרונים משלש סאין ושל פרים ג' מג' סאין למדך שאם לא מצא סולת מנופה כל כך יביא משל עשרון לסלה ושמן הין ל) [לא שיקריב הכין כולו אלא] לא שמנות היו הכין וכי האי גוונא שפרש"י בשמן יש לפרש באיפה שהיה שם איפה גדולה וקטנה ומה שמדקדק משום דנקט בכולה חד ליכא משמע שניהם שוין וכן דורש

אילים דהיכא אי דהנהו א) דאיל הוא (ב) אי דעצרת דתורת כהנים הויה כתיב בהו לעולם דעצרת דתורת כהנים והכי קאמר לא אילים דתורת כהנים מעכבי ליה לאיל דחומש הפקודים ולא איל דחומש הפקודים מעכב להו לאילים דתורת כהנים אלא פרים דאפילו אהדדי לא מעכבי ואילים דהכא ודהכא הוא דלא מעכבי אינהו מעכבי תנא מילי מילי קתני ג ויום החדש ד) (תקח) פר בן בקר ה) תמים וששה כבשים ואיל תמימים יהיו פר ו) מה ת"ל לפי שנאמר בתורה פרים ומנין שאם לא מצא שנים מביא אחד ת"ל פר ששה כבשים מה ת"ל לפי שכתב בתורה שבעה ומנין אשאם לא מצא שבעה יביא ששה ת"ל ששה ומנין שאם לא מצא ששה יביא חמשה חמשה יביא ארבעה ארבעה יביא שלשה שלשה יביא שנים ז ואפילו אחד ת"ל ולכבשים כאשר תשיג ידו ומאחר דכתיב הבי ששה כבשים למה לי דכמה דאפשר להדורי מהדרינן ומנין ח) ט) (לאילים שבת"כ) שמעכבין זה את זה ת"ל יהיו ב כה אמר ה' אלהים בראשון באחד לחודש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש עולה היא א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה רב אשי אמר ז מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה תניא נמי הכי רבי יהודה אומר פרשה זו אליהו עתיד לדורשה אמר לו ר' יוסי מלואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה אמר לו ז תנוח דעתך שהנחת דעתי ז וכל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים כהנים הוא דלא יאכלו הא ישראל אכלי א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה רבינא אמר כהנים איצטריך ליה ס"ד אמינא הואיל ואשתרי מליקה לגבייהו תשתרי נמי נבילה וטרפה קמ"ל ד וכן תעשה בשבעה בחודש מאיש שוגה ומפתי וכפרתם את הבית (ט) שבעה אמר ר' יוחנן אלו שבעה שבטים שחטאו ט) ה ואף על פי שאין רובה של קהל (ג) חודש אם חדשו ואמרו חלב מוחר מאיש שוגה ומפתי מלמד ו שאין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה ז אמר רב יהודה אמר רב זכור אותו האיש לטוב וחנינא בן חזקיה שמו שאלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה מה עשה העלה ז) שלש מאות גרבי שמן וישב בעלייה ודרשו: א"ר שמעון אם היו להם פרים מרובין [וכו']: ת"ר ח ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה א"ר שמעון וכי מדת פרים ואילים אחת היא אלא שאם היו להם פרים מרובין ולא היו ט) נסכים יביאו פר אחד ונסכיו ואל יקרבו כולן בלא נסכים ואם היו להם אילים

מילים שנים והקרבתם על הלחם ז' כבשים ז) ואילים שנים ז) והלך דת"כ לאו עיכובא הוא כדלקמן: **כויה כפיב כהו.** יהיו עולה (ויקרא כג) וכל הויה עיכובא: **לאה** ב) **דת"כ.** הבאים בגלל שמי הלחם שנאמר והקרבתם על הלחם: **מעכבי לאיל דחומש הפקודים.** ז) הבא בגלל מוסף ולאו ט) אאיל דלחם קאי: וקפריך הש"ס יא) היכא פלגא למנא הכי גבי אילים מוקמת דאילים יב) מעכבין זה את זה וגבי פרים וכבשים אפילו דהדדי לא מעכבי יג) הלך דחומש הפקודים יד) זה את זה: **מילי מילי.** וכדפרישנא: **וכיום החדש.** פסוק הוא ביחזקאל: **פר מה ת"ל.** כלומר טו) הרי כתוב כתוב' להביא פר בראש חדש: **לפי שנאמר בפורים.** טז) יבר"ש כבשים בני שנה שבעה (במדבר כח) ומנין שמעכבין זה את זה. אם יש להם פרים שנים או כבשים שבעה אילין יכולין להקריב זה בלא זה: ת"ל יהיו. ושמא כבשים ואילים ב) תמימים יהיו (יחזקאל מו): **תעלה.** בתמיה. אמאי כתיב ותטאת דמשמע תטאת הא עולה הוו פרים דר"מ כדכתיב (במדבר כח) ובראשי מדשיכם תקריבו עולה וגו': **פרשה זו.** דיחזקאל: **אליהו עתיד לדורשה.** דעד שיבא אליהו ויפרשנה לנו אין אנו יודעים יז) לדורשה: **רב אשי אמר.** אני אפרשנה מילואים הקריבו יח) והך עבודה דיחזקאל על בית שני נתבטלה שהקריבו מילואים וכי היכי יט) דהקריבו מילואים כ) דמשה בשמיני דילהו דהוה ר"מ בא) כדאמרי' בגמ' שבת (דף פז:) בראשון בב) באחד לחדש ג) ותנא אותו היום נטל עשר עטרות כו' והקריב עגל בן בקר לחטאת הכא נמי הקריב פר בר"ש: **אלו שבעה שבטים.** והכי משמע וכן תעשה (פ בג) מ)(וגבי פר) כי היכי דכתיב לעיל מיניה מקח פר בן בקר כן תעשה בשבעה שבטים פר העלם דבר אם חדשו שום הוראת איסור ואמרו חלב מוחר מאיש שוגה שנגנו על פיהם ואכלו חלב בשוגג מביאין פר: **ואע"פ שאין.** בז' שבטים הללו רובן של ישראל ואיכא למימר כימידים דמו ויביא כל אחד כבשה או שעירה אפ"ה הואיל ורוב שבטים הם משיני רובא ויביאו פר: **העלם דבר.** שנעלם דבר מסנהדרין והורו שחלב מוחר: **עם שגגת מעשה.** שאכלו ליבור חלב שוגג על פיהם: **דבריו סותרין דברי תורה.** כגון כל הך דאמרי' לעיל דקרי לפר לפר דר"מ חטאת וכן אותן דלעיל: **שלש מאות גרבי שמן.** לגרות להדליק בלילה ולדרשו: **וכי מדת פרים ואילים אחת.** והלא מנחת פרים שלשה עשרונים ומנחת אלים שני עשרונים (במדבר טו) ולא בא הכתוב אלא להודיעך שמוטב להביא איל אחד עם איפתו מדה הראויה לו מלהביא מ) שלש

מצוה לעשות מן הסלה והאיפה שלש סאין והיינו ג' עשרונים לפר ואיפה לאיל ס) כמו שבאיתו בשתי הלחם (לקמן עו:) שני עשרונים משלש סאין ושל פרים ג' מג' סאין למדך שאם לא מצא סולת מנופה כל כך יביא משל עשרון לסלה ושמן הין ל) [לא שיקריב הכין כולו אלא] לא שמנות היו הכין וכי האי גוונא שפרש"י בשמן יש לפרש באיפה שהיה שם איפה גדולה וקטנה ומה שמדקדק משום דנקט בכולה חד ליכא משמע שניהם שוין וכן דורש

עין משפט נר מצוה

צו א ב מי' ס"ם מהלי תמידין ומוספין הלכה כ:
צח ג מי' שם הלכה יט ופ"ש נכ"מ:
צט ד מי' פ"ב מהלי מעה"ק הלכה טו:
ק ה מי' פ"ב מהלכות שגגות הלכה ג ופ"ג הלכה כ:
קא ו מי' שם פ"ב הל' ג:

רבינו גרשום

אלא פרים דר"ת ופרים דעצרת דחומש הפקודים דפנחס דהוו כ' פרים: ואי אמרת מ"ש לא אמר פרים דפסח דהוו נמי ב' משום דהויה כתיב בהו ומעכבי זה את זה: אי דהני דר"ח ודעצרת דחומש הפקודים חד איל הוא דאית לכל חד: דעצרת דתורת כהנים דאית ביה כ' אילים דכתיב והקרבתם על הלחם וגו'. הויה כתיב בהו יהיו עולה לה': אלמא דמעכבי: הכי קאמר לא אילים דעצרת דתורת כהנים מעכבי ליה לאיל דחומש הפקודים דהכי אמרינן לקמן דמשכאו לארץ קרבו הכי של תורת כהנים והא' שבחומש הפקודים. ואם (אבל) [אבד] האיל של חומש הפקודים לא מעכב להו לאיל של תורת כהנים ולא אילים דתורת כהנים מעכבי לאיל דחומש הפקודים וכן השעיר והכבשים של תורת כהנים שהן חובת היום אינן מעכבי של חומש הפקודים שהן של מוסף ולא דחומש הפקודים מעכב דתורת כהנים ופרים וכבשים דחגן במתני' בהני דחומש הפקודים קאמר דלא כתב בהו הויה: (אבל) [אלא] פרים וכו': ומתמה בעל התלמוד פרים דחומש הפקודים אמרת במתני' דאפילו אהדדי לא מעכבי שאם אבד האחד אין מעכב את הכי והדר אוקמת מאי אילים אין מעכבין זה את זה דהכא והכא לא מעכבי כלומר שהבי' של תורת כהנים [אינו מעכב] את הא' של חומש הפקודים ולא האחד את השני (והדר אמרת) [אבל] אינהו שני אילים של תורת כהנים עצמן מעכבין זה את זה דהויה כתיב בהו. וכי לצדדין קא מוקמת לה לתתני': א"ל אין מילי מילי קתני מתני' כמה דאפשר לאהדדי אחד ריב מהדרינן: ומנין שמעכבין זה את זה אם היו ד' או ר': וחטאתך משמע חטאת עולה היא וכתיב ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה' פרים: פרשה זו אליהו עתיד לדורשה. כלומר שיש בה קושיות: רב אשי אמר מאי קושיא מילואים הקריבו בימי עזרא לחנוכת הבית כדרך שהקריבו בימי משה אף הכא נמי האי פר דיחזקאל לצורך מילואים הוא לעתיד לבא ומשום הכי הוי חטאת כההוא דמשה דכתיב קח לך עגל בן בקר לחטאת וראש חדש נמי הוה: וכן תעשה נמי פר לחטאת לדי שבטים שחטאו: שהיחידשו שהורו ב"ד ואמרו שחלב מותר: מאיש שונה. זה שגגת מעשה. ומפתי זה העלם דבר דבענן תרוייהו בשוגג הוראה ועשיה: שלש מאות גרבי שמן ל) לצורך. היינו לצורך מנחה: וכי מדת פרים ואילים אחת הם והכתיב שלשה עשרונים

ל) נלפה לדבריי היה לי גיכפא אחמת נגמרת.

תורה אור השלם

1. וביום החדש פר בן בקר תמימם וששת כבשם ואיל המימם יהיה: יחזקאל מו ו
2. כה אמר אדני יי בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש:
יחזקאל מה יח
3. כל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים:
יחזקאל מד לא
4. וכן תעשה בשבעה בחדש מאיש שגה ומפתי וכפרתם את הבית:
יחזקאל מה כ
5. ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה:
יחזקאל מו ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאיל היא אלא דעצרת: (ב) שם בשבעה ל"ר יוחנן וכו': (ג) שם בחדש אם מדסי: (ד) רש"י ד"ה לא אילים דמ"ב הכשים וכו' על הלחם מעכבי לאיל דחומש הפקודים דמוסף ואאיל קאי וקפרין הש"ס היכא מ"ל הכי"ת: (ה) ד"ה אלו שבעה וכו' תעשה כמו גבי פר:

מוסף רש"י

נגנו ספר יחזקאל. שם נסוסי דברים הקרנות שסותרין דברי תורה. כגון נגלה ונריקה וגו' לא יאכלו הכהנים הא ישראל אוכלים, וכגון וכן תעשה בשבעה בחודש היום נרמז קרבן זה בתורה גרבי שמן. להדליק: חגיגה יב.) למאור ולמשיחה. שבת יב.

שיטה מקובצת

א) דהנהו. חד איל הוא אלא דעצרת: ב) פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תיבות תקח תמים וששה נמחק: ג) ומנין שמעכבין זאיו תימה מאי קאמר הא כבר אמרנו דאין מעכבין ופרש"י דאם יש להם ב' פרים או ד' כבשים דאין מקריבין זה בלא זה ונם זה לא נהירא דהא כבר אמרנו דכמה דאפשר לאהדדי מהדרינן ונראה דהא דקאמר הכא דמעכבין לאפוקי מדר"ש דאמר אם היה להם פרים מרובים כו' וקמ"ל דאי הנא דשוב לו להביא כבשים כמו דאפשר ולא יעמוד הכבשים כשבל הנסכים: ד) מילואים הקריבו בימי עזרא. לאו דוקא שהרי כל איהן הקרבנות ואותו הבנין על העתיד אלא אם (יזכו) [זכו] ישראל היו מקריבין אותו בימי עזרא. תו"ה: ה) שחטאו. פירוש בהוראת ב"ד דמייתי [פר] העלם דבר של צבור אע"ג שאינו רוב קהל (על) [עם] שגגת מעשה שאכלו חלב ע"פ הוראת ב"ד לאפוקי [שאם] היו סבורים (על) שהוא שומן ואכלו צבור בשוגג שאין מביאין פר אלא כל אחד מביא כשבה או שעירה כדין יחיד שחטא: ו) העלה לו: ז) כבשים וגו': ח) הפקודים כדמפרש לקמן: ט) לא אילים דת"כ: י) דהוי מוסף: יא) היכי פלגא למתני' תיבות פלגא לתנא נמחק: יב) דאילים דהכא ודהכא דת"כ ודחומש הפקודים הוא דלא מעכבי הואיל ולא כתיבי נבי הדדי הא איתנהו הדדי כגון הנך שנים דת"כ מעכבין: יג) לא מעכבי בת"כ דכתיבי נבי הדדי והנך: יד) הפקודים לא מעכבי זה: טו) היכן כתוב: טז) בתורה פרים בני בקר שנים בר"ח הס"ד ואח"כ מה"ד לפי שנאמר בתורה: יז) יודעים לפרשה: יח) הקריבו כו': יט) והקריבו מילואים: כ) דמילואים: כא) ר"ת ניסן: כב) תיבות באחד לחדש נמחק: כג) תעשה פר בן בקר כו': כד) עגל והוא בן שנה וכאן פר בן ג' שנים ור' נתנאל תירץ דבת"כ אשכחינא תנא דאית ליה היכא דכתיב עגל בן בקר הוי בן ב' שנים ופר בן ב' שנים: כה) למעלה אלה: כו) השעותו וגו': כז) קרנותיו ואל: כח) העזרה ואל: כט) ופשטיה: ל) היכות לא שיקריב ההין כולו אלא ל"ש: לא) שנמות היו בהין. ויקריב שמן לפי הסולת כמשפט הובת לפר כמשפטו ואיל כמשפטו עכ"ל ברש"י ביחזקאל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com